

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravilstvo administracija in ekspedicija na Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 5 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu n. št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Bospor in Dardanele pa sedanja vojska.

II.

Gotovo je vsak prepričan, da bi bilo rusko gospodstvo nad bregovi Bospora in Dardanel za Rusijo velik zaklad, ki bi jo rešil vojske skoro na veke, samo če bi ruskih potomcev ne prešinila nespametna misel napasti celo Evropo, ali če bi jih ne hotela cela Evropa pregnati v Azijo! Zdi se mi, da je načrt vprašanja v kratkem ta-le: je li mogoče v sedanji vojski doseči popolno zavarovanje ruskega juga in črnomoških bregov s strani pristanišč; ima-li Rusija dosti moči za dosego tega cilja in s kakimi sredstvi je treba delati?

Evropa ne dovoljuje, da bi se Rusija polastila bregov Bospora in Dardanel. Sam lord Derby je rekel, da Angleška ne more pripustiti, da bi prešel Carigrad v druge roke.

Ti glasovi o zabranjenji Evrope so postali stalni v zadnjih dveh letih in se ponavljajo tako pogosto, da bi človek kmalu mislil, da se dotični ne znajo izraziti ali pa hočejo skriti nezaupanje v lastno moč.

Položaj na izhodu se je od časa krimske vojske in celo od prošle spomladi sim čisto spremenil. Naj nese lord Beaconsfield seboj v grob zaupanje v silo in mogočnost otomanske države, če vsi, ki imajo oči, da vidijo, med njimi celo naš minister grof Andrassy, pripoznavajo, da ostane od Turčije le blede senca. Bosno in del Hercegovine dobi skoro gotovo Avstrija kot odškodnino za stroške, ki jih je izdala za begunce, drugo polovico

Hercegovine in del Albanije pa Črna gora; južna Albanija morebiti pripade Italiji; Srbija dobi Staro Srbijo; Epir in Tesalija se združita z Grško in Rumunija bo dobila v nagrado nekatere dele bulgarskega vijajeta; iz ostalih delov Bulgarske, Rumelije in Macedonije se bo pa ustanovilo bulgarsko gospodarstvo z ruskim pokroviteljstvom. To so bistvene črte o preustrojenji balkanskega polotoka, dasi znajo nastati sim ter tje nekoliko drugačne kombinacije. Te črte niso izmišljotina in ne še le od včeraj; one so polagoma nastajale v poslednjih petdesetih letih mej balkanskimi narodi in v evropske publicistiki. Tak načrt je obstajal že v dvajsetih letih za časa grškega vstanka. Spremenil je potem nekoliko svojo podobo, ali vsled navzočnosti ogromne ruske armade v Bulgariji se je sedaj čisto določno pokazal. Sicer je pa gotovo, da Porta, če bi si tudi še ohranila Carigrad in njegove pokrajine, ne more nikdar več gospodovati čez balkanske narode. Če bo zajemala na ta način Porta vsa svoja gospodarska sredstva iz svojih azijskih dežel, potem bi postala ona država tretje vrste, dasi bi obdržala še nekoliko desetletij muhamedanske krvi lastni vojni duh. Vsa Evropa bo razvidela, da je v rokah take Turčije gospodstvo nad Bosporom in Dardanelami čisto nedolžno in da je pravi gospodar angleško oklepno brodovje, čeravno ostaja na videz v beziškem zalivu. Angleško brodovje bi večno krožilo mej sueškim prekopom in Dardanelami, večno bi grozilo mejnarodnej trgovini, težilo vse evropske države in sililo jih vesti ne lastne, ampak angleško politiko. Gi-

braltar, Malta, Dardanele, sueški prekop in vsi vhodi in izhodi v Sredozemsko morje in iz njega bi potem bilo neposrednje ali posrednje v angleške oblasti in Sredozemske morje bi postalo nekako angleško jezero. Na bregovih Bospora in Dardanel bi pa delala Rusija Angleške precejšnje protitežje in sicer ne toliko v svojih, ampak v zapadno evropskih interesih. To protitežje je pa težavno, ker mora varovati svobodno brodarstvo v sueškem prekopu vsem trgovskim ladijam v mirnem in vojnem času. Če bi se dalo na izbiranje, naj li dobi pristanišča Rusija, ali naj jih obdrži Angleška pod krinko Turčije, bi se gotovo večina evropskih držav odločila za rusko gospodstvo, katero je sicer neprijetno, ali vendar Angleški drži ravnotežje.

Ko bo uničeno turško gospodstvo v Evropi, bi se mogla Rusija za Bospor in Dardanele pripraviti le z Angleško. Ali ta prepir je že sedaj in bo z bližanjem ruske armade k Carigradu zmerom bolj zvezan s težavami za Angleško, katera se osamljena ne more lahko v vojsko podati. Ne sama Turčija, ampak tudi zapadne države so končno spoznale v teh dveh letih angleško politiko, ki pošilja vse svoje prijatelje za vrstjo za se v ogenj. S—n.

Premišljevanje o naši pravdi pred porotniki.

Večkrat smo že javno izrekli željo, naj bi nas zavoljo konfisciranih člankov stavili pred porotnike, ker mi nismo bili nikdar pre-

Telefon.

V novejšem času se po časnikih veliko bere o novi iznajdbi, ki v mnogem oziru boje še bolj ugaja kakor telegraf in kteremu so dali ime telefon — dalnoglasnik. Da bodo naši čitatelji poznali ta novi inštrument, hočemo tudi mi nekoliko o njem spregovoriti. Sledili bomo spisu, ki ga je česki sostavil Kopriva. Mislimo, da je bil Dionys sirakuzanski, ki je dal iz skalnate ječe za politične zločince in tajne „atentatarje“ — à la Bismark — iztesati votlino gorido svoje palače, kjer je poslušal z nekakim umetnim ušesom pogovore, ječanje, plakanje in proklinjanje jetnikov.

Dalnoglasnik je bil tedaj znan že v starem času in rabili so ga tudi različni dobrotniki človečanstva različno. — Te dni smo čitali, da si misli Bismark napraviti telefon iz Varzina v Berlin, da bi mogel ne samo slišati, karkoli se šepeta v cesarskih čumaatah in državnej zbornici, ampak da bi zamogel tudi svoje ukaze tija pošiljati. Kaj je telefon? Telefon je postal sedaj junak dneva. Si že videl telefon? povprašuje novinar novinarja? Si že govorila skoz telefon? — Si že dobila po

telefonu poročilo od svojih znancev, vprašujejo se gospodičine. Telefon ni nikakoršna bajka, ampak prava resnica reč kakor železnice, telegrafi in fotografije, in morebiti se bo spril s temi tremi o gospodarenji sveta. Telefon ni samo dalnogovor ampak tudi dalnosluh. To je čisto priprost stroj. Pri otvoru pelje spiralno pero k prav tankej metalnej ploščici in na tej je pritrjen telegrafičen drat, ki pelje kamor koli je treba, in se konča zopet z enakim pristojem. Kdor hoče tedaj na daleč govoriti, naj pristavi usta k enemu pristroju, in kdor hoče na daleč slišati naj pristavi uho k drugemu pristroju. Cela ta čarodejna reč velja menda komaj desetak — prava malenkost.

Telefon t. j. dalnoglasnik bo postal pravi raznaševalec človeštva. Dosedaj je, ker je naj-novejše najdbe, še v plencah in nikdo si še misliti ne more, v kakšnih razmerah bo jednoč, kadar se popolni, vplival na celi svet v političnem, gospodarskem in društvenem oziru. Bismark na primer ne bo potreboval iz Varzina še le v Berlin jezdit. Okregal bo poslance s kratka — po telefonu. Ko bi pa morebiti državni kancelar zarad samega kričanja ohripel in zarad zlobe okoprnel, potem bo naščuval

svojega državnega psa, da ošteje poslance. A propos! z ostrupljenjem Bismarkovega psa se je spraznilo prav dobro in zdatno mesto v državi. Kar nič ne dvomim, da se razpiše, kadar naj prej mogoče, konkurs ali natečaj in da se bo v kljub pretrganju colne pogodbe oziralo pristojno tudi na Avstrijo, ker psov je tudi v Avstriji vkljub pasjim davkom neizmerno število. Pa povrnimo se zopet k naši iznajdbi. Telefon postane skoro gotovo nerazdružljiv spremljevalec človeka,

Do sedaj se je pravilo, da je srajca bližja nego sukuja, ali z današnjim dnem se mora govoriti: telefon je izmej vseh naj bližji. Diplomacija se ga bo poprijela s celo roko. Iz Londona se bo v Peterburg, Carigrad, Bombay, San Francisko, New York in Sidney le telefonovalo. Diplomate si bodo prihranili vsa pota, za kar bodo najbolj hvaležni finančni ministri, ker ne bo treba diet dajati. Vojni razkazi se bodo telefonovali. In kaj še le slavna policija! Ne bo treba tajnih poročil iz Prage na Dunaj in obratno. Telegrafovanje je že preveč dolgočasno in okorno. Kaj je telegraf primeroma s telefonom? Pravi zmrznjenec, hromec, polž proti brzonožnemu konju. Pre-

pričani, da kalimo s svojimi članki javni mir, zaradi česar smo bili objektivno ali kar na tihoma obsojeni. Skonca smo se tudi pritoževali, ali naša pritožba je imela le enkrat uspeh, le eden članek je bil spuščen izpod sodnijskega pečata; o vsih drugih prilikah pa je drugo sodišče pritrdilo razsodbi prvega, in tako smo se naveličali pritoževanja, čeravno je bil „Slovenec“ med vsemi slovenskimi listi prime roma največkrat zapečaten.

To je hudo, sitno, pisatelj ne vé, kako bi se gibal, da ne bi zadel ob kak paragraf, ker tu kar naravnost izrečemo, da smo zgubili popolnoma kašipot, čeravno so nam paragrafi, ki so nam nastavljeni, prav tako znani, kakor državnemu pravdniku in slavni c. k. deželni sodniji. Ugibali smo in ugibali ter iskali kakkega regulativa, kake poti, po kateri bi varno hodili, — zastoj! Zato se nismo kar nič prestrašili, ko je slavno c. k. državno pravdnništvo pozvalo našega vrednika in ž njim tudi naš list pred porotnike, pred možake svobodne, katerih ne veže mrtvi paragraf, pač pa vest, ki se ravna po lastnem prepričanju, ki varuje človeka krivičnega dejanja.

In ti možjé, sklicani iz vsega sodnijskega okraja ljubljanskega, meščani in kmetiški posestniki, med katerimi je bilo tudi nekaj jih, ki niso naše stranke, niso le po večini glasov, ampak enoglasno — eden kakor drugi — razsodili, da se list ni pregrešil, da s svojim člankom ni šuntal zoper druge narodnosti v deželi, kakor ga je državni pravdnik dolžil. Tedaj so svobodni možje, možje zdrave pameti in bistrega uma po svoji vesti, svojem prepričanju izrekli, da v tem niso v soglasju z državnim pravdnikom; tudi ni bilo med njimi, ko se jim je po deželni sodniji zaradi gori omenenega greha obsojeni članek večkrat prebral in razložil, čutiti čisto nobene razdraženosti, marveč bili so popolnoma mirni, kar gotovo ne bi bili, ako bi bil članek res tako nevaren, kakor se je zdel državnemu pravdniku. Ker so možje ti bili iz vseh stanov, si upamo sklepati, da bi oni članek sploh ne bil nikogar vznemiril ali celó zapeljal k nepostavnim dejanjem. To nam je bilo zadostilo, ukrepilo nas je še bolj v prepričanju, da bi, — če ne vselej, vsaj večkrat kaj takega doživeli, ako bi

naše zapečatené članke podali vselej porotnikom v razsodbo.

Ali kaj hasne to nam, dokler je objektivno ravnanje s časniki postavno? Mi smo pač še bolj vtrjeni v svojem prepričanju, kterege nam državni pravdnik ne bo predrugačil, če bi tudi bil zapečaten vsak list; ali mi in naši naročniki vselej škodo trpimo, ktere nam nihče ne povrne, če se prav kaj takega zgodi, kakor tu pot, da je namreč list za nedolžnega spoznan.

Ni nam moč verjeti, da je zadnja razsodba porotnikov državnega pravdnika prepričala, da naše namere niso nevarne niti državi, niti človeški družbi, saj se nam je reklo, da bode članek, o katerem so porotniki na svojo prisego razsodili, da ni nevaren, vendar-le vnovič konfisciran, če ga priobčimo. Ali pa ne dajo take dogobe povoda dovolj, da bi se morale nekoliko premeniti dotične določbe? Dokler je tako, kakor je zdaj, si slovenski časnikar res ne upa nič, pisati mora svoje članke vedno le s kazensko postavo v roki, in to je tako, kakor če tiču zvežeš peruti, pa naj zleti! Skakal in zaganjal se bo, a zleteti ne bo mogel. Tudi naj se nikakor ne misli, da je vse dobro, če še s konfiskacijo kak članek zatré. Konfiskacije so večkrat reklame za liste. Tako je nek dunajski časnikar, ki je ustanovil svoj list prvo številko nalašč tako sestavil, da je morala konfiscirana biti, in sedaj ima ta list čez 20.000 naročnikov. Pri nas se državnemu pravdnilstvu noben list nalašč ne nastavlja, vendar ima pogosto konfisciranje vse druge posledke, kakor se z njim nameravajo. Utegne se pač zatreti list, ker Slovenci nismo bogati, a ideja se ne zatré. Dandanes je narod naš že dovolj izobražen, da si ve stvariti o tem javno mnenje; tega ve je sleherni zadržni prepričan, ko se državnemu pravdniku ni posrečilo pripraviti porotnike do svoje misli. In to nam je nekaka tolažba, to nam bode olajševalo britko osodo, dokler ne bo bolje.

Z bojišča.

S sramoto oblitni so sedaj tisti krivi preroki, ki so kričali, da bo ruska vojska žalosten konec storila, da bo čez Donavo nazaj vržena, da sa Plevna ne bo še tako kmalo vdala, ali pa nikoli ne. Ko so bili Rusi prvokrat in drugokrat z velikimi zgubami nazaj vrženi, takrat

je bilo veliko veselje v Izraelu, pisali so, da se mora Rusija iz vrst velesil izbrisati, da se mora iz Evrope izključiti in v Azijo nazaj potisniti; listi, kakor „N. f. Presse“ in „Extra-blatt“ niso Rusije drugače imenovali, kakor „schmachrussland“, „der koloss mit den thönernen Füßen“ itd, nemčurstvo je glave po konci nosilo, in da bi bilo res, kar so ti ljudje prerokovali, morali bi se mi kar poskriti, in ne besedice v javnem življenju več ne ziniti. Celó slovenski narodnjaki so že obupovali, in nekteri so Rusom svetovali, naj le brž pobero svoja kopita in čez Donavo nazaj gredó. Mi pa nad konečno zmago nikoli nismo dvomili, zato nam služi v zadostenje, da se nismo po vpitji nemških turkoljubov ostrašiti dali.

O padcu Plevne samem pa se to le poroča. Ko je Turkom zmanjkalo vsacega živeža, sklenil je Osman paša, prebiti se skozi ruske vrste, in uteči na cesti proti Vidnu (Vidin, Videm, Udine, Wieden značijo eno in isto). V pondeljek jutraj se je odpravil Osman s celo armado iz Plevne, ter se obrnil proti severozapadni strani, kjer ste ostali dve diviziji ruskih grenadirjev pod generalom Danilovem. Ob enem pa je zapustil Osman v vseh drugih šancah okoli Plevne male posadke, ter jim ukazal, naj Ruse na videz napadajo, da bi njih pozornost nase obrnile, in da bi imela glavna turška armada menj dela pri svojem prebitju. Z divjo hrabrostjo se je vrgla cela turška vojska na oddelek generala Danilovega, ter je Rusom vzela šanco za šanco. Bilo je strašno klanje. Rusi pa so takoj sprevideli, kaj Osman namerava, za to so Danilovemu hitro od vseh strani poslali pomoči. Ravno pri zadnji ruski šanci so Turke ustavili. Ruske baterije so tako silno streljale med tesno skup nagnječene Turke, da so kar cele vrste cepale na tla. Osman sam je bil na nogi težko ranjen. Ko Turki vidijo, da prodreti ne morejo, obrnejo se in marširajo v Plevno nazaj. Pa med tem časom so Rusi premagali oddeleke, ki so jih imeli na videz napadati, ter prihrumeli celo v Plevno. Ko tedaj Osman blizo Plevne nazaj pride, so ga že Rusi pozdravijo z bombami iz Plevne ven. Od vseh strani so se vsipale ruske krogle na vpehane in prestrašene Turke. Ker tedaj Turki vidijo, da nobene rešitve ni, razgrnili so belo zastavo, ter se vdali na milost. Ranjeni Osman

den pritisne telegrafna igla besedicojna popir, ima telefon že cel stavek, cel govor! To bo ugajalo vsemu očitnemu in tajnemu. Ali kaka neprilichnost bo to za uporneže in druge sumljive ljudi.

Ne prav majhne neprilichnosti nastanejo tudi za poštene ljudi. Človek se vsede nekje v gostilnici ali kavarni, čita novine — zavpije najednoč brez pomislika: To je banda, to je drubal, ta lopov minister N. . . . . in že ga imajo. Tajni policaj ti samo tajno pripne telefon na suknjo in pri policajnem ravnateljstvu že vedo, kaj si govoril, kaj si šeptal in še celo, kaj si mislil. Prestopniku nič ne pomaga, če se dela doma bolnega. Dajo mu k ustom telefon in potem naj se spove. Tudi lekarji bodo lahko opravljali svoje diagnose s telefonom. Rothschildi na Dunaji, v Frankobrodu, Parizu in Londonu bodo vladali borze s telefonom. Samim še na borzo ne bo treba hoditi. „Dam ali ne dam“ „pridam ali ne pridam“, se bo povedalo po telefonu, kakor bi mignil. Vsa pogodovanja velikotrgovcev, kramarjev in havzarjev se bodo vršila telefonično. A tudi v leposlovnem oziru je ta znajdba neizmerne važnosti. Kadar se n. p. česko narodno gledišče dovrši v vsej svojej krasoti, — naj se

vvede tudi nekoliko sto tisuč telefonov v vse česke kraje. Krkonoški ali šumavski ogljar bo poslušal lahko čisto povoljno doma za pečko slavčevu petje gospodičine Sittove itd. in to vse po telefonu.

Kaj pa postane še le s poštnimi vradniki. Vsi bodo morali iti v pokoj. Kdo bi pa tudi pisal dolgačasna pisma, vsaj se more telefonovati. Da, niti ne vem, kako se bo godila z nami novinarji. Bojim se, da bi si ljudstvo sčasoma ne naročevalo nijednega časnika več, ker telefonovale se bodo vse novinske vesti in laži in kakor dirja sedaj celi svet v kavarne na kupico kave in na novine, tako se prisede v prihodnje občanka k telefonu; srkala se bo gorka kava in poslušal se bo telefon!

Vse jedno bo pa nekako nadležno, kadar bo slisal vnanji kupec, dijak ali kateri koli iz Prage po telefonu: Plačaj, kar si dolžan. Iz višjih vradov in konzistorijev se bodo delili „nosovi“ telefonično. Zato bo pa zopet prav prijazno, če se zaslíši odkod n. pr. iz Amerike ali iz Brazilije v Eropo izseljenčev glas, in zopet zelo neprilichno, če zaslíši kakšen agent, ki se je odtegnil v Ameriko, od tu iz Prage od ogoljufanega reveža: Ti lopov, ti ničevnik, ti si me nalagal in okradel! Kako bo ženijalno

če bo človek zaslísal v počivanju nenadoma celo vrsto naj ljubeznivejših priimkov.

Gospod soprog zlive n. pr. ravno pri „Solnci“ steklenico pilzenskega piva v usta, kar zaslíši telefonično: Ti tepec, zapravljivec, kajon! dvanajst je že davno odbila in tebe še sedaj ni domu; sramovati bi se moral ti in vsi, kar vas je tam! — In prenehajo sladke radosti vseh navadnih gostov. Kdo bi mogel naštetiti vse slasti in strasti, ktere kakor kmalo mogoče, skaže telefon človeštvu. V najpoznejšej meri bo pa telefon rabila ljubezen. Kako sladko se bo glasilo po telefonu: Moj dragi, kako te ljubim, in zopet kako tužno: Pojdi, poišči si drugo, jaz te ne maram. Dosedaj, kadar sta se srečala prijatelja, sta si navadno roke podala in jeden družega vprašala, kako sta se naspala. To preneha sedaj. Sedaj se bomo pri srečevanju vpraševali: Kako telefonujete? Morebiti se posreči komu obesiti telefon kam na mesec, na nebo ali celo v peklo. Sitni in nedotakljivi ljudje bodo v nebesa klicali s telefonom. Če me pa nevernik vpraša, kakšna bo tista trobenta, s katero bo klical angelj mrtve iz groba k sodbi, mu poročem: Kdo ve, morebiti bo — telefon.

sam je podal sebe in vso svojo armado ruskemu generalu Ganeckemu, ker je ta ravno najbližej stal.

Rekli smo zadnjič, da je s padcem Plevne vojska skoro da končana. V Plevni se je vdal najboljši turški general, in njegova armada je obstajala iz najboljih vojakov, nizamov. Jedro turške vojne je tedaj uničeno. Turkom ostaja le še Sulejmanova armada okoli Razgrada, katera je še nekoliko pomenljiva. Vse, kar je Mehemet Ali okoli Sofije skup zbobnal, in kar bodo še v Carigradu in Drinopolji vojaku podobnega vkup spravili, vse to je neredna, boja nevesča druhal, ki se bo takoj razkropila, kadar Rusi blizo pridejo. Sulejmanu pa bo tudi tesno pri srcu, ko bo zvedel, da Osmanove armade ni več, in da zdaj on (Sulejman) sam celi ruski sil nasproti stoji. On in njegovi vojaki zgubili bodo pogum, ker pač sprevidijo, da se jim je zastoj ustavljati veliki, zmagozno armadi.

Zna se še kaj drugega zgoditi. V Carigradu ministri že vedó, kaj se je zgodilo, pa si tega ljudstvu ne upajo povedati. Enkrat se bo pa vendar le zvedelo, in kdo more vedeti, kaj bo potem? Že sedaj mnogi pravoverni Staroturki pravijo, da je prerok Turke zato zapustil, ker je bil sultan Murad po krivici odstavljen, in ker sedanji sultan Abdul Hamid ni po pravici cesar. Murad je starejši brat, in tako gre vladarstvo njemu. Zna tedaj v Carigradu nastati prevrat, znajo Hamida odstraniti ali pa umoriti in zopet Murada na prestol posaditi, če je še živ. Mogoče je pa tudi, da se razgrne zastava prerokova, in da bodo Turki v svoji obupnosti vse kristjane v Carigradu in drugodi pomorili, kar jih bodo dosegli.

Nekteri tudi mislijo, da se bo zdaj precej mir sklenil. Toda to ni prav verjetno. Mogoče je pač, da bo sultan sedaj za mir prosil; pa Rusi ne bodo hoteli takraj Balkana miru sklepati. Oni morajo zasesti celo Bulgarijo, če hočejo celo osvoboditi, in ravno lepši kos Bulgarije leži na južni strani Balkana. Rusi hočejo turško gospodstvo v Evropi enkrat za vselej uničiti, in v ta namen je potrebno, da zasedejo Drinopolje in Carigrad. Ako bi se sedaj mir sklenil, ostala bi nemara južna Bulgarija pod turško oblastjo; to bi bilo pa le polovičarsko delo, in nevredno toliko žrtev in toliko prelite krvi. Tudi je treba Turčina popolnoma ponižati, da ne bo s tako prevzetnostjo na vse kristjane gledal. Prosti Turki še vedno mislijo, da je njih cesar gospodar celega sveta, in da so drugi kralji in cesarji le njegovi vazali, kakor srbski knez, ter da so mu pokorščino dolžni. Od tod izvira tisto hudo zaničevanje kristjanov in Evropecev, ko „gjaur“, to je krščanski pes. Od tod izvira tlačenje in mučenje Bulgarov in Bosnjakov. Treba je tedaj to neumno prevzetnost ponižati in tem divjakom dejansko dokazati, da niso tako strašni in nepremagljivi, kakor si sami domišljujejo, da niso izvoljeni narod, kakor sami mislijo. Ko bodo sprevideli, da njihov prerok Mohamed nič ne premore, potem se bodo morda tudi v večem številu k pravi Kristovi veri prekrstili dali, in ta bo naredila iz divjakov — ljudi. Nekteri mislijo, da turško pleme samo na sebi ni sposobno za nobeno civilizacijo. Mi bi pa sodili, da jih pači le Mohamedova vera, in če zamorejo zamorci in kanibali (divjaki, ki ljudi jedo) po katoliški veri ljudje postati, zakaj bi kaj enečega pri Turkih ne smeli pričakovati?

Izlam (turška vera) se je razširil in ukrepil po zmogovitosti svojega orožja, in le z mečem je svojo mogočnost ohranil. Ta vojska pa

je njegovo vojno silo uničila in osramotila. Mogoče je tedaj, da bo odslej izlam začel razpadati ter da se bo vdal zmagovalnemu križu.

Vjetih je bilo pri Plevni okoli 40.000 mož bolnih in rajenih pa je 20.000, tedaj je imel Osman okoli 60.000 mož pod svojim poveljništvom. Topov so Rusi dobili v Plevni le 90. Car Aleksander je 11. t. m. obiskal Plevno, kjer so imeli na turškem nasipu št. 5 zahvalno službo božjo, potem pa je sar zajutrkoval v Plevni, kjer se mu je poklonil vjeti Osman paša, kteremu je car v pripoznanje njegove hrabrosti zopet izročil njegov meč. Tudi rumunski knez Karol je Osmanu čestital zaradi njegovega poguma. Jutri 15. t. m. se car vrne v Petrograd, kjer je padeč Plevne vzbudil neizmerno veselje in je bilo mesto 11. t. m. vsled tega razsvitljeno. Tudi Beligrad je bil razsvitljen in pred hišo ruskega konzula se je bila zbrala množica ljudstva. Drugi dan obhajali so svojo navadno deželno slovesnost, t. j. praznik sv. Andreja z zahvalno pesnijo, pri kateri so bili navzoči tudi knez, kneginja in ministri. Arhimandrit Nestor je imel prav navdušen ogovor. Da bi se bila pa oklicala samostalnost Srbije, tega telegrami ne poročajo.

Vojna Garkova se bode sedaj zedinila z vojno carjevičevo in pri Tirnovi se bode osnovala močna središna vojna. Vjeti Turki nakupljene reči plačujejo z indijskimi rupijami, na katerih je podoba kraljice Viktorije.

V Carigradu so sicer zvedeli, da se je moral Osman vdati, pa ljudstvu tega še niso naznanili, dasi tega ne bodo mogli dolgo prikrivati. 12. t. m. so imeli dvakrat ministerski svet; prvokrat je predsedoval sultan sam, v drugo pa veliki vezir. Tudi angleški lord Layard in avstrijski poročnik imata pogoste pogovore z velikim vezirjem in Server pašo.

V Aziji Rusi oblegajo Batum, ki se jim pa trdovratno ustavlja.

Iz Bukarešta naznanja „Pol. Corr.“ 13. t. m.: Rusija od nobene vlade ne pričakuje posredovanja zaradi sklenitve miru, ker edina za to pripravna država (Nemčija?) osamljena ne hode hotela posredovati.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 14. decembra.

V Avstrijski delegaciji je Poljak Groholski 12. t. m. sprožil razpravo o vnanji politiki glede sedanje rusko-turške vojske ter pri tej priliki hudo napadal Rusijo. Demel mu je pritrkoval rekši, da bi bila Avstrija to vojsko lahko zabranila. Grof Andrassy je nasprotnike svoje vprašal, da naj mu povedo, kaj je storil, česa bi ne bil smel, in kaj opustil kar bi bil imel storiti? Je-li hotel vojsko odvrniti z vojsko? Tudi v odseku ogerske delegacije se je pretresala vnanja politika in grof Andrassy je poslanecem v zaupljivosti prebral več tajnih pisem, iz katerih se le to ve, kar poroča „Pest. Lloyd.“ Rekel je boje med drugim: „Vojsko rusko-turško bi bili zamogli le odvrniti z vojsko proti Rusiji. Želite mar to vojsko? Potem jo zamorete pričeti še sedaj pri ugodnejših vojaških razmerah kakor prej, toda odgovornosti za tako politiko bi jaz ne mogel prevzeti.“

V državnem zboru so imeli 11. t. m. potrditi račun o siromaškem posojilu za čas od 1. jan. 1874 do konca junija 1876. Dr. Vošnjak je pri tej priliki opomnil, „da ravno to posojilo kaže, kako neodgovorno se pri nas ravna z državnimi in davkarskimi denarji. Skoraj 14 milijonov tega posojila ni vrnjenih. Kje pa da so ti milijoni, in se od njih

plačujejo kake obresti ali ne, tega nam ne pove ne vladni račun, ne odsekovo poročilo. Če pa reven posestnik le 2 gl. na davkih ostane dolžan, se takoj zarubi. Denarni minister bi vsaj prve tri mesece shajal brez posojila, če bi imel tih 14 milj. gl. Čemu take skrivnosti? Zakaj se ne sme vedeti, kam da je tih 14 milj. gl. prišlo? Človek mora misliti, da imate vzroke to prikrivati. Mi smo o svojem času pred tem posojilom svarili, pa nas niste poslušali. Pri obravnavi o tem posojilu klicev „dobro“ in veselosti ni bilo ne kraja ne konca. Takrat je bilo jako veselo v tej hiši, pa le na uni strani in poročevalec je poslancu Lienbacherju rekel, da o tej reči nič ne ume, in da še ne ve, kaj je daljnovidna mejnica (langstichtiger Wechsel), ker je zahteval na menjicah dva podpisa. No gospoda, ta menjica postala je jako daljnovidna. Zato bode pa klub desnega središča glasoval proti odsekovim predlogom.“ — Liberalni klubi so sklenili, da se ima sedanja vojna znižati. Ob enem pa zahtevajo, da naj grof Andrassy krepko stopi na noge, ko se bode sklepal mir med Rusijo in Turčijo. Kako more biti ovca cela in volk sit?

V Levovu je pri volitvi državnega poslanca Dobrzanski propadel in bil je s pomočjo judov izvoljen dunajski odvetnik dr. Volski.

Vnanje države.

Papeževa bolezen se je tako zboljšala, da bodo te dni imeli konzistorij, ter imenovali nekaj kardinalov in škofov za deželo škotsko.

Nemška vlada je sprejela nasvet vlade avstrijske, da se dosedanja colna in kupčijska zveza podaljša za 6 mesecev.

Francoskemu prezidentu so republikanski senatorji te dni zopet izročili nekaj prošenj, v katerih ga kupci in obrtniki prosijo, da naj sedanji krizi konec stori z republikansko politiko. Maršal jim je odgovoril, da osebno ni častizeljen, da se ne prišteva k nobeni stranki, in da bode storil, kar mu boste svetovale vest in korist dežele. Dufaure je sestavil novo ministerstvo.

Srbija bode vnanjim vladam poslala pismo, v katerem pojasnuje vzroke, da se zopet pripravlja na vojsko zoper Turka.

Izvirni dopisi.

Iz Šenčurja 7. decembra. (Orglarska šola.) Ko sem bil zadnjič v beli Ljubljani, sem obiskal tudi na novo ustavljeno orglarsko šolo.

Prepričal sem se, da ta poduk, kateri se daje pod vodstvom učenega g. Försterja in P. A. Hribarja, posebno kar zadeva pravo cerkveno glasbo, bode v nekolikih letih po deželi obrodil veliko sadu, čeravno se že od več krajev sliši, da že prerokujejo posebno nekteri učitelji raazpad novega društva Ceciljanskega. Pač mora vsak pametno misleč človek prevideti, da vsled novih določb ni prav veliko vstreženo v oziru orgljanja v farnih cerkvah. Gotovo pa bode ta prekornostna naprava pripomogla veliko za zboljšanje orgljanja in cerkvenega petja. Posebno pa bode vstreženo častiti duhovščini, ker zdaj se veliko cerkev nahaja brez organistov. Veliko je še po deželi gg. učiteljev, ki se trudijo le iz zgolj ljubezni do sv. cerkve z orgljanjem in s sv. napevi. Med temi so posebno znani gg. Vavken, Levičnik, Belar, itd. Veliko več pa se jih nahaja, ki so čisto popustili to prelepo umetnost, bodi si zavoljo preobilnega posla, ali pa zavoljo težav, ktere se žali Bog, nahajajo, večidel povsod s pevci in pevkami z zavidnostjo

na korist. Ako pa bude to novo društvo tako z uspehom napredovalo, kakor v začetku, gotovo moramo vsi pričakovati, da se bode cerkveno petje povzdignilo na visoko stopnjo v pravem cerkvenem duhu po vsi občirni Sloveniji.

Pred vsim tem pa naj se vedno glasi geslo: „Viribus unitis — z združenimi močmi.“ (Prosimo večkrat kaj. Vred.) Organist.

Domače novice.

V Ljubljani 15. decembra.

(Preširnovno slovesnost) so obhajali tudi v Gradcu. Policija jim je prepovedala deklamovati pesem „Brija oživljena“, kakor tudi peti znani marš „Naprej zastava slave.“

(Vitez Widmann), čigar imenovanje za c. namestnika gornje-avstrijskega je bilo v „Laib. Ztg.“ 13. t. m. vradno proglašeno, jemlje že slovo in bode prihodnji teden odšel na svoje novo mesto. Vodstvo deželne vlade je izročil prvemu vladnemu svetovalcu dr. Schöpplu.

(Slovensko gledišče.) V ponedeljek 17. t. m. se bode predstavljala vesela igra v 4 dejanjih „Umetnost in narava“. Ker je igra jako zanimiva in je občinstvo s predstavami letošnje sezone zadovoljno, pričakovati je primerno polne hiše.

(Linzer theologische practische Quartalschrift.) Gospode duhovnike opozorujemo na današnji inserat, ki vabi na naročbo linškega bogoslovsko praktičnega lista. Želeti bi pač bilo, in moči imamo v 6 slovenskih škofijah dovolj, da bi enako delo izdajali v slovenskem jeziku za duhovščino slovensko, a dokler med našimi učenjaki ni moža, ki bi se tega jako koristnega in potrebnega dela lotil, naši duhovščini, ki se hoče še izobraževati in o svojih zadevah podučiti, ne ostaja drugega kakor poprijeti se nemških teologičnih listov, med kojimi v prvi vrsti v našem cesarstvu slovi „Linzer theologische Quartalschrift“, ki bode v prihodnjem letu pričela že XXXI. letnik, kar je najjasnejši dokaz njene izvrstnosti.

(Osvojitev Plevne) so nekteri narodnjaki obhajali že v ponedeljek zvečer v gostilni narodne čitalnice, ki je bila čez in čez napolnjena. V četrtek zvečer pa se je bilo tam zbralo toliko ljudstva, da so bili občirni prostori pretesni. Prvo napitnico je napravil stavbeni svetovalec g. Potočnik našemu presvitlemu cesarju. Dr. Zarnik je v daljšem govoru povdarjal, da je Rusija po lastni moči in ne tuji pripomoči postala, kar je, ter je napil na junaško armado rusko. Dr. Bleiweis jun. je omenjal, da se je ruska vlada prva poprijela genfiške pogodbe, ki je osnovala družbo rudečega križa za strežbo ranjenim in bolnim vojakom, ktero je pa Turčija tolikokrat v tej vojski prelomila, ter je pil na človekoljubno (humanitarno) Rusijo. G. Jurčič je napil na Slovane, g. Drenik na ruskega cara, g. Hubmajer na junaške Črnogorce, ki se edini zavedajo prave svobode, g. Kersnik na Srbijo, g. Bučar na Rumunijo, dr. Drč pa na ženstvo in nežno deco, kterima se po pregnanju Turkov ni treba več bati, da bi ju še kedaj odpeljevali in prodajali v turško sužnost. Navdušenost med gosti je bila velika, in spile so se vse steklenice tistega šampanjca, o katerem je vedel „turški“ list večkrat pripovedovati, da ga hranijo v kleti čitalnične gostilne. Na Českem in Hrvatskem so bili v ta namen razsvetlili mnogo mest, le v Zemunu bila je razsvetljava od policije prepovedana.

(Pogorela) je v četrtek zvečer ob 1/8. uri streha Maternetove hiše v špitalskih ulicah. Gasilna straža je bila takoj pri rokah ter je zabranila, da niste pogorele še sosedni strehi, ki ste se bile že prijele. Kako da je ogenj

nastal, se ne ve. Popoldne je dimnikar žgal saje v dimniku, pa ni verjetno, da bi se bil vsled tega ogenj zanetil. Kupec Majer je podaril gasilni straži 100 gld., drugi sosed, g. Več pa 20 gld.

Razne reči.

— Marija Sušnik iz Savice v Bohinju je dobila darilo 26 gld. 25 kr., ker je 14 sept. t. l. otela 3 letnega Franceta Šoklca, da ni v Savi utonil.

— Delitev nove obleke. Iz Novega mesta 12. t. m. se nam piše: „V nedeljo 16. t. m. bo v dvorani narodne čitalnice slovesna razdelitev obleke in obutev za revne učence in učenke tukajšnjih ljudskih šol. Vsi p. i. udje in prijatelji šolske mladine, kateri so v ta blagi namen kaj pripomogli, se naj uljudneje vabijo v obilno vdeleževanje. Po razdelitvi bo veselica s petjem in godbo. Odbor.“

Poslanica.

Plevna je padla! Po vseh slovenskih deželah in mestih se ta dogodba slovesno obhaja, ker preživ je še spominj na grozovitosti, ki so jih Turki povsod, posebno pa po slovenskih pokrajinah uganjali. Spodobilo bi se tedaj, da se ta dogodba tudi po slovenskih deželah slovesno obhaja in sicer z **grmadami**, ki bi se vžgale po višavah. To bi imelo še poseben pomen zato, ker so grmade gorele vselej, kedar je Turek moreč in požigajoč pridrl v deželo, in so bila telegrafična znamenja ljudem, da so ali bežali pred ljutim sovražnikom, ali pa se zbirali mu v brambo.

Tedaj bi jaz mislil, naj bi se odločen dan. o. pr. prihodnji četrtek 20. t. m. take grmade (ali kresi) prižgale po vseh višavah slovenskih pokrajin.

Če je ta moja misel všeč občinstvu in slovenskim časnikom, prosim, naj bi jo obja-

vili; rodoljubi naši pa naj bi storili potem svoje, da dobe potrebno dovoljenje in se svečanost sijajno izvrši. Narodnjak.

Eksekutivne dražbe.

17. dec. 3. Bolte iz Plemburga, 3. Povše iz Dobevea, 3. Gazvoda iz Igljenika, 3. Raubar iz Jurke vasi, 3. Bradač iz Suhorja, 3. Bohte iz Germa, vsi v Novem mestu. 3. Kušter iz Olševka, v Kranji. Pfibil v Ljubljani. Pakj iz Fužin, 2. Mervar iz Kleč, 2. Škufca iz Viselje, 2. Nahtigal iz Verhovega vsi v Žuženberku. 1. Slapšak iz Drage, v Mokronogu. Vilbar s Kalca 2. Valentinčič oba v Ljubljani.

Umrli so:

Od 10. do 13. decembra: Janez Jaklič, polic. agent v pokoji, za vtriplj pljuč. Jakob Bačnik, del. 28. l., za sprid. jetrami. Jakob Novak, del. 38 l., za mrtuom. Marija Kotar, gostinja 56 l., za jetiko. Karolina Eržen, čitaln. sl. o. 9 l., za vtriplj. pljuč. Marija Bizavičar, zid. o. 2 1/2 l., za božjastjo.

Telegrafične denarne cene 14. decembra.

Papirna renta 63.85 — Sreberna renta 66.90 — Zlata renta 74.65. — 1860letno državno posojilo 113 10 Bankin. akcije 801 — Kreditne akcije 209. — London 118.70 — Srebro 105.40. — Cos. kr. oskini 5.65. — 20 frankov 9.57.

Lepe podobe

svetnikov kakor tudi krajev in iz vsakdanjega življenja prekrasno in okusno izdelane se dobe v velikem številu in na izbiro ter prav po nizki ceni v knjigarni

Otokar Klerr-ove vdove

na starem trgu št. 2.

Ob enem se v tej knjigarni zamorejo naročiti razni zabavni in drugi časniki, muzikalije itd., ki se hitro in prav po ceni preskrbljujejo.

Tudi 100 vizitkart se dobi za 50 kr. pri O. Klerr-ovi vdovi v Ljubljani na starem trgu št. 2. (2)

Einladung zur Pränumeration

auf die

Linzer theolog.-praktische Quartalschrift, Jahrgang XXXI, 1878.

Von dieser Zeitschrift, welche durch ihre praktische Richtung ein instruktives Organ für die hochwürdigen Herren Seelsorger ist, erscheint jedes Vierteljahr ein Heft von 10–11 Druckbogen in Oktav mit schöner Ausstattung. In vielen Diözesen Oesterreich-Ungarns, in Deutschland und der Schweiz erfreut sie sich einer sehr namhaften Verbreitung und die meisten hochwürdigsten Ordinarie haben sich bestimmt gefunden, sie in der anerkanntesten Weise zu empfehlen. Hervorragende Kräfte, unter denen nicht wenige einen bedeutenden Ruf in der literarischen Welt genießen, unterstützen sie durch ihre Mitwirkung.

Ständige Rubriken der Zeitschrift sind: 1. Theologisch-praktische Aufsätze, wozin auch die Besprechung kirchlicher und socialer Zeitfragen zählt. 2. Pastoralfragen und Fälle deren jedes Heft eine reichliche Fülle mit gründlicher Ausföhrung enthält. 3. Neueste Entscheidungen des hl. Stuhles. 4. Recensionen neuerer literarischer Produkte. 5. Zeitläufe, welche eine vollständige Rundschau über die kirchliche Bewegung geben. 6. Miscellanea, welche wichtige Nachrichten und ämtliche Erlässe, die das kirchliche Gebiet betreffen, mittheilen.

Man pränumerirt am einfachsten mit Postanweisung unter der Adresse:

„An die Redaktion der Quartalschrift in Linz, Harrachstrasse Nr. 9.“

Auch alle Postämter des Auslandes und alle Buchhandlungen nehmen Bestellungen an.

Der Preis für den Jahrgang ist mit direkter Zusendung durch die Post von Seite der Redaktion an den Herrn Abnehmer 3 fl. 50 kr. österr. Währung. Auch im Wege des Buchhandels kostet die Zeitschrift 3 fl. 50 kr.

Ergebenst

(1)

die Direction.